

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 208/19

KLAGER: Ole Kristian Sørлие
PUBLIKASJON: Halden Arbeiderblad
PUBLISERINGSDATO: 12. og 15.04.2019
STOFFOMRÅDE: Forvaltning
SJANGER: Nyhet
SØKERSTIKKORD: Kildekritikk og kontroll av opplysninger, dekning for titler etc., samtidig imøtegåelse
REGISTRERT: 11.10.2019
BEHANDLET I PFU: 26.02.2020
BEHANDLINGSTID: 135 dager
KLAGEGRUPPE: Næringsdrivende
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Halden Arbeiderblad (HA) publiserte fredag 12. april 2019 en [nettartikkel](#) med tittelen «Fylkeskonservator: – Dette taket er ulovlig og må fjernes». Artikkelen var illustrert med et bilde av den omtalte takkonstruksjonen, og i ingressen sto det:

«Fylkeskonservatoren er nå i dialog med Ole Kristian Sørлие om å få fjernet denne takkonstruksjonen i en bakgård på torget.»

Antikvar i Østfold fylkeskommune, Roar Murtnes, uttalte seg i artikkelen:

«– Taket må uansett bort, men vi har nå blitt enig med eier Ole Kristian Sørлие om at han skal få en arkitekt til å finne en alternativ løsning, sier Roar Murtnes som er antikvar i Østfold fylkeskommune.»

Det gikk fram av artikkelen at bakgården og byggene som ligger ved denne (Halden gamle politikammer og fengsel) ble fredet av Riksantikvaren i 2017, og at takkonstruksjonen derfor er «et tiltak som det før oppføring skulle vært søkt om dispensasjon fra kulturminneloven for». Det ble også referert til en epost som skal være sendt Sørлие fra Fylkeskonservatoren, om at slik søknad aldri var sendt, og at tiltaket derfor er ulovlig. Murtnes uttalte også at det hadde vært «tilløp til konflikt mellom Fylkeskonservatoren og Sørлие». Sørлие ble kort sitert til slutt. Han bekreftet kontakt med arkitekt.

Artikkelen ble delt på avisens Facebook-side samme dag, og publisert i Halden Arbeiderblads papirutgave **mandag 15. april 2019**. I papir var tittelen:

**«Fylkeskonservatoren griper inn i bakgården til Ole Kristian Sørli
Må fjerne ulovlig tak»**

KLAGEN:

Klager er omtalte, som har ansvaret for takkonstruksjonen som er satt opp. Slik han ser det, har HA brutt punkt 4.14 i Vær Varsom-plakaten (VVP) om samtidig imøtegåelse. Klager skriver: «Halden Arbeiderblad burde informert meg om de alvorlige og feilaktige beskyldninger fremsatt av ansatt (...) ved Fylkeskonservatoren i Østfold før disse ble lagt ut på HA sin Facebook side og nettavis 12/4-19. Om jeg hadde blitt forelagt disse beskyldningene så kunne [jeg] oppklart misforståelsen eller eventuelt imøtegått disse feilaktige anklagene.»

Klager skriver: «I saken har jeg dokumentasjon på at ansatt ved Fylkeskonservatoren sitt kontor (...) snudde helt om i forhold til det både Riksantikvar Jørn Holme og flere andre deltagere på en befaring i mai 2017 hadde gitt sin aksept til. Når Hanisch så ble gjort oppmerksom på dette ble det bestemt en annen fremdrift for dette prosjektet som aldri har vært ulovlig slik HA hevder, og hadde HA fulgt mitt råd om å kontakte Hanisch så ville de fått disse opplysningene.»

Klager opplyser at han før publisering fikk tekstmelding fra journalisten som ville ha hans synspunkter til en sak knyttet til rivning av takkonstruksjonen. Han svarte at det bygget på en misforståelse, og viste samtidig til øverste ansvarlige for Østfold Fylkeskonservator, Morten Hanisch, for oppklaring (se klagen og vedlegg).

Klager forklarer at han senere samme dag også snakket kort med journalisten på telefon, men at det ikke ble sagt noe om at det ikke var Harnisch hun hadde vært i kontakt med: «Ikke på noe tidspunkt så mye som hintet journalisten om de alvorlige beskyldningene som ble rettet mot oss fra den ansatte hos Fylkeskonservatoren (...). Vi hadde ingen grunn til å frykte en slik lite flatterende artikkel hvor vi blir beskyldt for ulovligheter, all den grunn vi hadde dialog med (...) Fylkeskonservator i Østfold, Morten Hanisch i denne saken.»

Klager skriver også: «Jeg antok at hun hadde snakket med Hanisch som jeg jo også hadde henvist til i min tidligere SMS kommunikasjon. Klokkeren er altså 13:12 som er mange timer før publisering, noe som ville gitt journalisten tid nok til å sette meg inn i denne ansatte sine uttalelser. Om hun hadde gjort dette ville jeg kunne håndtert saken på en slik måte at faktiske forhold ble belyst slik at dette ikke kunne blitt den uthenging de kan synes å styre mot (...).»

Klager skriver: «Selv om mitt hovedargument er at jeg burde hatt tilsvarende rett [klager mener samtidig imøtegåelse, sekr.anm.] på artikkelens alvorlige beskyldninger (brudd på 4.14), ber jeg PFU vurdere om HA også har brutt punkt 3.2 i [Vær Varsom-plakaten](#) om mediens ansvar for å utøve kildekritikk og kontrollere opplysninger før publisering.»

Videre viser klager til delingen av artikkelen på avisens Facebook-side, der nyhetsredaktør Morten Ulekleiv i en kommentar til klager under Facebook-posten skrev: «Taket som er der nå, er ulovlig. Du har oppført noe som er søknadspliktig uten å søke, ifølge

fylkeskonservatoren. Det er vel også andre gang dette skjer i bakgården.» Slik klager vurderer det, beskyldes han her for å ha gjort en ulovlighet, «ikke bare en, men to ganger». Klager lurte på hva som er kilden til dette, og mener også HA har brutt god presseskikk her. I tillegg til ovennevnte VVP 3.2 og 4.14, viser klager til VVP 4.4, om at titler etc. ikke skal gå lenger enn det er dekning for i stoffet.

Klager opplyser at han dagen etter publisering, 13.04.2019, under artikkelen på Facebook påpekte at HA tok feil, blant annet at tittel var misvisende. Dette skal ha utløst en ny tekstmelding til ham fra journalisten. Klager skriver at journalisten opplyste at artikkelen var godkjent av Murtnes som uttalte seg i saken, og hun ba klager sende fakta om hva som var feil.

Klager refererer til den påfølgende korrespondansen med journalisten. Det går frem at partene skal ha diskutert hvorvidt det var dekning for det publiserte og om klager hadde fått anledning til å uttale seg. Det kommer også frem at klager ble tilbudt mulighet for tilsvare i etterkant, og at han ble invitert til møte med redaktør og journalist om saken. (Se klagen for gjengivelse av korrespondansen, sekr. anm.)

I et av sine svar til journalisten i den gjengitte korrespondansen, skriver klager: «Du har tabbet deg ut ved å ikke gi meg mulighet for tilsvare og det du gjorde var å pakke Murtnes sine uttalelser inn i noe uskyldig som at 'han bekrefter at arkitekt skal utarbeide tegninger på takkonstruksjon.' Ufint gjort og kritikkverdig journalistikk!»

Klager opplyser også om bakgrunnen for den omtalte saken, at det har vært forsøkt ulike løsninger for beskyttelse mot vær og vind ved utendørs arrangementer i bakgården. Klager skriver: «Våren 2018 stod da dagens installasjon klar som en test på om denne tålte vær og vind. (...) Overraskende nok ombestemte Roar Murtnes seg vedrørende hele takkonstruksjonen og sendte en e-post på dette høsten 2018, noe vi selvsagt ikke kunne akseptere. Han formidlet da at han ønsket at vi skulle benytte parasoller. (...) Jeg forsøkte å forklare Murtnes at å samle 300 personer på lykke og fromme om godt vær og tro at parasoller da ville løse problemer en regnværsdag ville kunne medføre gjorde tydeligvis ikke inntrykk så han skrev likevel varsel om at taket måtte fjernes. Dette brevet vil jeg anta er opptakten til HA sin interesse. (...) Jeg kontaktet da Morten Hanisch, informerte han om Murtnes sin uakseptable saksbehandling som tilsidesatte riksantikvarens synspunkter. Konklusjonen var at arbeidet som ikke ble ferdig 2018 skulle gjenopptas etter opprinnelige planer hvor vår arkitekt skulle frembringe skisser over konstruksjonen slik den blir seende ut når den er helt ferdig.»

For øvrig viser klager til tidligere saker, som ikke angår denne klagesaken, men som klager mener viser at det ikke er første gang HA utfordrer presseetikken i saker knyttet til han / hans firma (se eventuelt klagen for dette, sekr. anm.) Etter klagers mening drives HA «som en avis for å fremme redaksjonens meninger og synspunkter på en uheldig måte». Klager skriver: «Jeg er kritisk til dette, har gitt uttrykk for dette, og får da slike negative oppslag som det jeg i denne saken klager inn for PFU, nemlig at jeg i en bakgård i Halden blir beskyldt for ulovligheter, noe som er ganske alvorlig og skader tilliten jeg er avhengig av, uten at jeg får mulighet til å imøtegå utsagnene til en ansatt ved Fylkeskonservatorens kontor i Østfold. (...)»

Klager erkjenner imidlertid at HA kom med noen tilbud noen dager etter publisering: «HA tilbød å ha møte med meg når [redaktør] Kjøge var tilbake etter påskeferien, og de tilbød meg på mandag etter palmesøndag at jeg kunne skrive hva som var feil eller å komme

innom. Via journalist Eidissen inviterte jeg Kjøge på boller, men hørte aldri noe. Uansett er min oppfatning at skaden allerede hadde skjedd, og HA kommer til å benytte denne metoden igjen, de har gjort det før, og om de ikke får beskjed om at dette ikke er greit så får de holde på ufortrødent videre med sin journalistikk som forsøker å presse aktører til å drive saksbehandling i avisa.»

Klager presiserer: «Merk at jeg kritiserer ikke HA sin sitering av Murtnes, men at vi ikke fikk mulighet til å imøtegå disse uttalelsene som for oss var umulig å forutse. Det hadde nemlig skjedd adskillig i prosessen siden Murtnes var inne i saken (...) Jeg kritiserer også HA for ikke å ta kontakt med Murtnes sin sjef Morten Hanisch enda jeg oppfordret de til dette for at de skulle få informasjon åpenbare feil i Murtnes sitt brev og jeg opplyste i SMS konversasjonen at det var misforståelser i brevet som HA hadde fått, derfor presiserte jeg at det var Morten Hanisch de skulle kontakte. Når så ikke ble gjort og jeg heller ikke ble informert om Murtnes sine uttalelser kan det fremstå som om HA ønsket at jeg ikke skulle kjenne til innholdet i artikkelen før den ble publisert.»

Klager tilføyer: «Uansett om dette er bevisst eller ikke så er det kritikkverdig journalistikk. HA kunne også ha unnlatt å publisere artikkelen i papiravisen når de så at det ble påpekt feil i FB og SMS kommunikasjon ettersom denne først utkom mandag 15. april 2019[.]»

TILSVARSRUNDEN:

Halden Arbeiderblad (HA) viser til korrespondansen klager har omtalt i klagen, og opplyser at journalisten forsøkte å komme i kontakt med klager første gang tidlig formiddag 12. april. Da journalisten etter noen timer fryktet at klager ikke ville ringe henne opp, slik han hadde skrevet i en tekstmelding, ringte hun på ny.

Om denne samtalen, skriver HA: «Hun informerer ham om at saken dreier seg om et tak som er ulovlig oppført i bakgården ved Brød & Vann. Sørlie var innforstått med saken ettersom han hadde fått tilsendt brevet fra fylkeskonservatoren som konkluderte med at taket var ulovlig oppført på grunn av manglende byggesøknad. Sørlie sier igjen at han står midt oppe i noe. Han sier at han har vært i kontakt med fylkeskonservatoren, at alt er basert på en misforståelse og at den er i ferd med å løse seg. [Journalist] Bakke Eidissen får skutt inn at hun sitter på brevet fra nettopp fylkeskonservatoren. Hun får imidlertid ikke stilt han flere spørsmål fordi Sørlie avslutter samtalen ved å si 'ha det' før han legger på røret. Hun fikk et klart inntrykk av at han ikke ønsket å snakke med henne om innholdet i brevet.»

Etter redaktørens mening har HA innfridd kravet i VVP 4.14, fordi klager «visste hva saken dreide seg om, han fikk anledning til å uttale seg, men brukte ikke muligheten han fikk».

Videre avviser avisen at «fylkeskonservator Morten Hanisch ifølge [klager] selv har en annen oppfatning enn antikvar Roar Murtnes». HA viser til epost fra Hanisch (se vedlegg 1), og skriver: «Taket er ulovlig oppført. Dette er et faktum og grunnlaget for at HA ville publisere saken. Jeg anser lovbrudd og brudd på forskrifter som en viktig oppgave for pressen å belyse. HA er derfor i sin fulle rett til å publisere saken. Vi skal selvsagt gi den angrepne part mulighet til samtidig imøtegåelse. Det har vi gjort, gjentatte ganger, men den angrepne part ville ikke benytte seg av den muligheten han faktisk fikk.»

Hva gjelder kommentaren på Facebook skrevet av nyhetsredaktøren som svar til klager, mener HA det også er dekning for det som ble publisert. Det vises igjen til epost fra

Fylkeskonservatoren (se vedlegg 2): «Konservator Murtnes skriver i en e-post til HA at HAs nyhetsredaktør har sine ord i behold. Scenen som først ble bygget, og som Ulekleiv henviser til, var ulovlig oppført.» HA avviser derfor å ha brutt god presseskikk, og mener de «faktiske forholdene i HAs sak er uomtvistelige».

For øvrig skriver redaktøren: «HA har flere ganger oppfordret Ole Kristian Sørлие til å konkret forklare hva som er feil i de sakene vi har publisert. Vi har ennå ikke fått en adekvat forklaring, snarere flere beskyldninger. Også i etterkant av publisering ga vi Sørлие mulighet til å la seg intervju i saken. Den muligheten ønsket han ikke å benytte seg av. Det kan vi dokumentere.»

Klager etterlyser en mer undersøkende journalistikk, der det stilles kritiske spørsmål til de som fatter vedtak. Klager skriver: «I denne saken må man da stille seg spørsmålet om man skal ta uttalelsene i intervju og innholdet i brevet fra antikvar Roar Murtnes som det eneste sanne og gjøre som HA; slå dette stort opp og ignorere min klare og utvetydige henstilling om at journalisten må snakke med fylkeskonservator Morten Hanisch da det som har skjedd i saken så langt er en misforståelse. Ja for jeg brukte akkurat disse ordene i SMS vekslingen med journalist Trine Bakke Eidissen.»

Slik klager ser det, har HA brutt god presseskikk fordi avisen altså ikke forelå ham uttalelsene fra saksbehandler hos Fylkeskonservatoren. Klager skriver: «Murtnes fikk lese igjennom, hvorfor fikk ikke jeg en mail etter hans godkjenning? Jeg tror jeg vet svaret, HA ønsker å sette meg i et dårlig lys, det virker som om vi har hatt alt for mange bataljer til at HA kan legge disse bak seg og opptre nøytralt. Dessuten er hele artikkelen bygget opp med 'Ulovlig' i overskriften, og i ingressen skal 'taket fjernes', og headinger videre er heller ikke rosenrøde; 'søkte aldri', 'skulle ha søkt dispensasjon' samt 'tilløp til konflikt' og at dette er 'Til skade for bygningen'. Først langt ut i artikkelen kommer det at arkitekt skal se på dette byggverket og komme med forslag.»

Når det gjelder eposter HA har lagt ved sitt tilsvaer, eposter som skal bekrefte at nyhetsredaktøren har dekning for sine ord (i Facebook-posten), skriver klager: «Dette er feil, Murtnes har aldri tidligere omtalt denne scenen som ulovlig. Han ber derimot om en 'redegjørelse for bygging av scenen på gårdsplassen' i e-posten av 03.06, noe jeg gir han i e-post av 18.06.2019. Om denne scenen var ulovlig eller ikke har ikke vært tema, den står der i dag, flyttet noen meter slik den opprinnelig var tenkt og fullt lovlig. Det er derfor overraskende at Murtnes går ut og proklamerer 'Nyhetsredaktøren i HA har sine ord i behold' og at taket skal være ulovlighet nummer 2.»

Slik klager ser det, har heller ikke den andre eposten som lå ved HAs tilsvaer (fra Harnisch), noe i PFU-saksbehandlingen å gjøre. Klager skriver: «Jeg har aldri reagert på at Murtnes får uttale seg, men på å ikke få direkte tilsvaer samt kunne opplyse om andre kilder og dermed balanse som er mitt tema.»

Klager reagerer videre på vedlegg der journalisten gir sin fremstilling. Klager skriver: «I opprinnelig klage side 4, avsnitt nummer 5 finnes følgende utdrag av SMS melding fra Trine Bakke Eidissen skrevet bare dager etter publisering av artikkelen: 'Du hadde det så travelt fordi 'du var midt oppi noe' at jeg ikke rakk å stille et eneste av spørsmålene jeg hadde. Alt du sa var de setningene jeg skrev, deretter var samtalen over. Så mulighet til å kommentere denne saken har vi gitt deg.' Etter at jeg opplyste om at samtalen via min logg viste at samtalen varte 1 minutt har nå referatet fra denne samtalen blitt noe mer omfattende; nå skal

hun ha fortalt hvilken sak det dreide seg om, at jeg skal ha pratet i vei, at hun får 'skutt inn' at hun har et brev som jeg skal ha blitt overrasket over og så husker hun at [redaktør] Hans Petter satt på plassen hennes og noe om at dette ikke er vanlig. Hva skal man si annet enn at hukommelse kan være selektivt. Referatet er åpenbart skrevet i ettertid og ettersom det var ett minutt som måtte fylles ble det litt mer omfattende enn 'referatet' som kom på SMS. Ingen av disse to versjonene fra Eidissen er korrekte, men det de illustrerer er at hun ikke en eneste gang sa noe slikt som: 'Jeg har sendt deg en mail. Du MÅ lese', eller 'Murtnes har kommet med noen uttalelser som lyder....'»

Etter klagers mening ble han derfor aldri gitt anledning til samtidig imøtegåelse av konkrete uttalelser før publisering, kun i etterkant. Klager skriver: «[F]or meg var skaden skjedd og med en lokalavis som åpenbart har et horn i siden til meg valgte jeg ikke å gjøre det og heller ta dette til PFU.»

Slik klager ser det, insinueres det dessuten i HAs tilsvaret at han skulle mene at saken ikke skulle omtales i det hele tatt. En slik oppfatning skuffer klager: «Jeg kan vise til flere e-poster jeg har sendt pressen, også HA ved flere anledninger (...) hvor jeg har klart og tydelig gitt uttrykk for: 'skriv sakene slik de er, men sørg for at det du skriver er sant uten fortolkninger slik at leseren kan gjøre seg opp en mening selv om saken'.»

For øvrig erkjenner klager at han visste hva saken dreide seg om, men altså ikke at han skulle bli angrepet: «Ja, jeg uttalte meg til det konklusjonen mellom Morten Hanisch og meg var, nemlig at brevet fra Murtnes inneholdt feil som ble oppklart i telefonsamtale med Hanisch, men jeg visste ikke at jeg var under angrep, noe jeg ikke fikk informasjon om da jeg ikke var klar over Murtnes sine kraftige uttalelser. Brevet fra Murtnes var jeg selvsagt klar over, men dette oppfattet jeg som et tilbaketrukket kapittel etter Hanisch og min sin telefonsamtale og hadde dermed ingen grunn til å forvente et angrep.»

Halden Arbeiderblad (HA) fastholder at fremstillingen er korrekt og at avisen ikke har brutt god presseskikk: «Det er tydelig dokumentert at HAs publisering ikke bygger på noen misforståelse om sakens fakta (...)»

Slik HA ser det, har klager fått flere muligheter til å kommentere saken: «Han ble kontaktet flere ganger både på telefon og SMS den dagen HAs journalist jobbet med saken, nettopp for å gi ham muligheten til samtidig imøtegåelse. Han visste at vi bygget saken på brevet fra Fylkeskonservatoren, hvor tema var den ulovlige oppførte takkonstruksjonen. Sørli bekrefter også at han vet at vi hadde dette brevet/e-posten i en tekstmelding dagen etter publiseringen. Denne tekstmeldingen er tilgjengelig for dere i Sørli's klage. (...) Også etter at saken ble publisert, ba vi Sørli om å kommentere saken ytterligere. Heller ikke den muligheten har han noen gang ville benytte seg av. HA mener at Ole Kristian Sørli er blitt gitt 'så vidt mulig' anledning til samtidig imøtegåelse, men at han ikke benyttet seg av den. HA har derfor oppfylt kravet i Vær Varsom-plakatens paragraf 4.14.»